EL CAMÍ

Si l'estil és el home, l'idioma és la nació

FICHTE

L'Autonomia del País Valencià

Els fruits d'una campanya

Amics i adversaris han fet justícia a la campanya mampresa per EL CAMI i per això fem constar públicament el nostre agraiment sincer. Uns i atres han copçat la nostra entrega total al servici de l'ideal valencianista i del recobrament de la nostra consciència de poble i ens seguixen sense recança; els primers amb el seu entusiasme i el seu elogi de patriotes ja desvetllats; els segons rectificant molts dels seus punts de vista equivocats i adoptant a bandres desplegades les orientacions dels valencianistes. Fan bé; el dia no llunyà que tambe desperten i s'incorporen de ple al nostre ideal renovador, la Pàtria els ho agrairà.

Mireu, amics, com la nostra tesi és exacta.

Aquells que senten l'inquietut valencianista, però que no la compartixen encara, refusaren collaborar amb els sectors agrupats per la crida de l'A. V. R. alegant que en *10 de setembre* havien entregat la seua ponència d'Estatut a l'Alcalde; per això no podien collaborar ni en l'obra de coordinació ni en la de propaganda. Ara diuen ja que teniem raó, que no es pot fer cap projecte d'Estatut si no és elaborat amb assistència d'Alacant i Castelló; ara asseguren que l'Estatut del País Valencià no pot ser obra d'un partit i que no es pot fer contra ningú. Repetixen casi les mateixes paraules del President de l'A. V. R. quan inaugurava els treballs de l'Assamblea de patriotes conscients.

Segona rectificació. Parlaven d'autonomia "provincial"; han comprés que això fóra pobre, ridicul i antipatriòtic. Ara han oblidat—¡i han fet bé!—la paraula "provincial" i afirmen el dret del nostre País per a l'autonomia regional.

Tercera rectificació: Esperaven obtindre *el magnífic present* d'una "liberación administrativa" i ara proclamen i es diuen propugnadors del valencianisme integral; és a dir, espiritualitat i llengua i materialitat i economia. Cal que no rectifiquen de nou.

Quarta rectificació: Anaven a fer una Assamblea d'Alcaldes, trista paròdia de l'article 12 de la Constitució, i a l'últim dia la convertixen en reunió d'entitats, sectors polítics i alcaldes i en la que el representant de cada grupo polític adherit diu la seua.

Quinta rectificació: Asseguraven que en l'Assamblea d'alcaldes tan sols anava a investir del prestigi necessari a les autoritats i calquen les conclusions de l'Assamblea convocada per l'A. V. R.

No cal seguir. El poble que ja no vol ser tutelat i que coneix la veritat sobre l'actuació de tots, té elements suficients per a judicar.

El trencament de l'unió entre els valencianistes

També en este punt han volgut situar-se, però inútilment. Perquè contra els fets no caben maniobres. Per al degut coneiximent dels fets EL CAMI apela a la premsa diària, segur de que posarà com sempre la veritat al seu lloc. La unanimitat davant la campanya estatutària fon trencada per els que tan avesats estan a conjugar el verb "rectificar". Heus ací els fets.

L'A. V. R. pren l'iniciativa de convocar a *tots* els sectors polítics, no per a fer cap projecte d'Estatut, sinó per a establir relacions amb Alacant i Castelló i per a fer propaganda *conjunta i solidària.*

L'A. V. R. convocà, perquè ningú ho fea abans i perquè les gestions iniciades mesos enrera per l'Ajuntament de València estaven, lamentablement, fracassades.

A la convocatòria responen tots els partits polítics valencians, tots, menys el P. U. R. A.

A petició d'elements significats com el senyor Pizcueta, el senyor Reig i el senyor Muñoz Carbonero, amb paraules elevades i de gran generositat, s'acorda invitar al P. U. R. A.

Es tramet l'invitació una vegada, dos vegades, tres vegades, sense cap resultat. Ans al contrari, com obedint a una consigna, marquen *a posteriori* la seua discrepància amb l'esperit de la reunió el P. C. R. i la D. R. V.

Es convoca l'Assamblea d'Alcaldes, que cal no oblidar-ho, en el seu inici era això i res més que això. Hàbilment i a última hora, després de la nota dels partits polítics combatent el caràcter d'aquella assamblea, es fa un virament en l'orientació.

Plantejat el probema tal i com la realitat de les coses vol, ¿de qui és la responsabilitat de la desunió dels valencians? ¿Pot aceptar-se qualsevol atra versió interessada? ¿Hi ha algú que puga fer un retret als patriotes convocats per l'A. V. R.?

Peró encara hi ha més. ¿Poden parlar d'unió els que permeten que el seu orgue en la premsa injurie a calificats valencianistes? ¿Es poden emprar honestament en la polèmica afirmacions que es saben per endavant falses? ¿Es que acàs es pensa que el poble valencià no ha progresat políticament en lo que va de segle?

¿Es que a un home tan caracterisat dins el valencianisme com Joaquim Reig, del qual amics i adversaris proclamen la seua rectitut i bona fe, se li pot dir, de manera despectiva, que mou a tots els atres partits, quals hòmens es pretén agraviar calificant-los de "peleles"?

¿Es tot això possibilitar la convivència?

Per la nostra part estem segurs de que la opinió i els seus orgues diaris, senzillament per un impuls de noblesa humana, no consentiran molt de temps este doble joc de tan poca elevació.

L'Assamblea d'Alcaldes

S'ha celebrat esta Assamblea de la manera espectacular acostumbrada. I bé, després de les "rectificacions" res tenim que dir, ni fóra patriòtic que diguerem.

Destacarem tan sols les conclusions, comparant-les amb les adoptades *un mes abans,* per els sectors convocats per l'A. V. R.

Dien els sectors polítics el 3 d'octubre: Es essencial el reconstruir l'unitat de la Regió Valenciana a base de les tres "provincies". La redacció del projecte d'Estatut no la pot abordar esta reunió, per quant deu ser el treball d'una ponència en que estiguen representades per igual les tres "provincies". Es desig dels reunits conseguir una plena unanimitat.

Dia, un mes després, l'Assamblea d'Alcaldes: "Que es su voluntad proceder a la formación de un Estatuto Regional de acuerdo con las provincias de Alicante y Castellón y dentro de la mayor cordialidad entre todos los valencianos y que se nombre una comisión para que en unión de las comisiones de Alicante y Castellón procedan de común acuerdo a la formación del proyecto de Estatuto Regional."

Si repasem la qüestió de l'idioma, en la que els patriotes conscients empren el nostre, i els Alcaldes el castellà, la similitut és manifesta.

I per a això ¿els calia fer atra Assamblea?

Però dia el President de l'Assamblea d'Alcaldes—al qual volem retre el nostre aplaudiment, perque va honorar com calia la llengua valenciana—que l'Assamblea ha "despejat" l'incògnita. ¿Quina incògnita? ¿La de la voluntat autonòmica de la "provincia" de València? De l'existència de tal voluntat no dubtava ningú. No es eixa incògnita lo que cal "despejar", si no lo que oferixen Castelló i Alacant.

Eixe és el verdader plantejament del problema. ¿El resoldrà la "comisión" nomenada en l'Assamblea d'Alcaldes? Valencianistes, primer que res, fem vots per què aixina passe. Però si s'incidix en el fracàs que soportà una vegada l'Ajuntament, no demostrarien els iniciadors dots sobresortints com a polítics.

Els valencianistes han cregut que la tàctica més adequada és precisament la que conduixca a la reconstrucció del País Valencià; això i atendre la nostra vida espiritual, impulsar i desvetllar tot lo que diga cultura és el deure de tot valencià conscient.

Remarquem que en l'Assamblea d'Alcaldes ni una veu plantejà estos problemes essencials de cultura.

Esperem que açò també es rectifique, seguint el camí iniciat.

La propaganda solidària i conjunta

Queden exposats tots els punts en que l'Assamblea d'Alcaldes coincidix amb la convocada per l'A. V. R. Cal destacar ara un que ens separa: el que fa referència a la propaganda solidària i conjunta. Dien alguns oradors de l'Assamblea d'Alcaldes que tots deviem buscar punts de coincidència" Acussava algú de tàctica poc democràtica lo de demanar l'opinió dels Ajuntaments. Argument falç i sofistic. Els sectors polítics volien coordinació i propaganda i després, estos sectors lo mateix que els atres, per a la viabilitat de l'Estatut han d'acudir al procediment essencialment democràtic que establixen indefugiblement els articles 11 i 12 de la Constitució.

Puix si eixa és la tàctica, i eixe és el procediment, ¿per qué, no deixen de banda els adherits a l'Assamblea d'Alcaldes tota passió, i s'incorporen als sectors que actuen al voltant de l'A. V. R. per tal de fer una propaganda valencianista per tot el País Valencià?

Els partits "microscòpics" i els partits "macroscòpics"

Heus ací la classificació dels partits, que *El Pueblo,* i *Diario de Valencia,* amb plena coincidència, han esgrimit com un argument i com un arma de combat.

Els partits "macroscòpics" són essencialment el P. U. R. A. i la D. R. V. Ells són els hegemònics; d'ells depén la vida tota, política i *adminitrativa,* de la València estricta.

Els partits "microscòpics" són, naturalment, els valencianistes. L'A. V. R., segons el *Diario,* té escàs relleu "cuantitativo"; els integrants de l'Unió Valencianista, segons *El Pueblo,* poden comptar-se amb els dits de la mà.

Plantejada de manera tan poc intelligent esta qüestió, preguntem: ¿Per què els partits "microscòpics" estan produint una renovació tan visible en la marxa del nostre País Valencià? ¿Per *taumatúrgia* dels seus components? Nosatres democràticament suposem que és perquè el poble desperta i judica.

¿I per què, en canvi, els partits "macroscòpics", els partits hegemònics, no conseguixen fer una administració municipal i provincial, que puga alabarse sense reserves? *Ecco il problema.*

La força dels valencianistes radica en que per a ells no hi ha alta i baixa política, "política de ideales" i "política de partidos"; per al valencianisme la política és sempre alta, és sempre d'ideal.

¡Atenció, mestres valencians!

La crida que férem l"atra setmana ha estat escassament escoltada. Pocs són els mestres que fins hui s'han adherit. Esperàvem, val a dir-ho, l'adhesió, per lo manco, dels mestres lectors d'EL CAMI i no han arribat les adhesions de tots els mestres subscriptors. ¿Potser la crida ha passat per alt? Esperarem uns dies més abans no donem començ a les nostres tasques.

Els mestres valencians que exercixen fora del País Valencià poden també formar part del nostre grup. A ells també interessa la cultura valenciana dels valencians, la valencianisació de les nostres escoles.

Esperem més noms de mestres. Segurament hi haurà més adhesions.

I mil gràcies als companys que ens han enviat paraules d'ànim i han manifestat desitjos de treballar per l'Escola Valenciana.

★

Els mestres valencians tenen les portes obertes d'una publicació pedagògica redactada en la nostra llengua: *Butlletí dels Mestres.*

Butlletí dels Mestres es publica cada quinze dies, l'1 i el 15 de cada mes. La subscripció és de 5 pessetes anyals, però els mestres valencians rebran gratuitament esta excellent revista pedagògica si ho solliciten per escrit de les Oficines del Consell de Cultura, carrer del Bisbe, 6, Barcelona.

Les seccions són sempre ben interessants. Però sobretot la titulada *Vida Escolar.* La redacció admet treballs pedagògics dels companys. I els retribuix degudament segons l'extensió dels treballs. Es interessant reportar a les pàgines del *Butlletí dels Mestres* els moments intensos de les nostres escoles en funció, els assaigs, les lliçons, els èxits i fracasos de la faena escolar...

Aconsellem als companys vullguen rebre gratuitament una revista especialisada de pedagogia moderna.

★

La Federació de Mestres de *Levante* (País Valencià i Reine de Múrcia), cel brarà enguany—vacances de Nadal—la seua Assamblea anual a la ciutat de Castelló. Entre els temes a tractar hi ha un d'especial interés, la ponència del qual ha estat oferta a un company del nostre grup, qui l'ha acceptada.

Diu així: *El bilingüismo. Problemas que plantea en las escuelas de la región levantina.*

Fóra convenient que els nostres companys estudiaren estos problemes per a, en el seu dia, millorar les conclusions que farem públiques en ferles la Federació.

Els problemes que el monoglotisme ha plantejat a les escoles valencianes no han estat mai resolts. Catalunya els té en vies de solució. L'autonomia del nostre País favoriria la solució dels de la nostra escola. Hem de prepararnos per a resoldre científicament, i políticament, els problemes que es presentaran en poder ser la llengua valenciana la vehicular de l'escola.

GRUP DE MESTRES VALENCIANISTES

ELS FETS DE LA SETMANA

1. En el Teatre Principal es celebra l'Assamblea d'Alcaldes de la provincia i representacions d'atra classe, convocada per l'Ajuntament i la Diputació. Assistixen 230 ajuntaments. Presidix el president de la Diputació senyor Calot i pronúncien discursos els senyors Bosch, Samper, Alamar, Miralles, Donderis, Cebrian, Clavel, Candela i Blasco. S'aprovaren per aclamació les conclusions.

✶

29. Els senyors Ortega i Gasset, Marañón i Pérez de Ayala, fundadors de l'Agrupación al Servicio de la República, publiquen un manifest disolent-la.

31. Arriba a Madrid el president del Consell de Ministres francés M. Herriot, acompanyat de vàries personalitats i periodistes. Se li ret una entusiasta acollida.

2. El senyor Herriot regresa a França.

✶

28. La Cambra francesa aprova la confiança al Govern per a la reducció dels armaments. També aprova un missatge de felicitació a la República espanyola.

2. A conseqüència de la protesta del President del Consell baveris, per la reforma prussiana, el Govern del Reich i el de l'Estat de Baviera trenquen les relacions diplomàtiques.

El cognom de l'autonomia

Cal deixar definitivament de banda això de raonar amb tòpics. I els elements esquerrans són molt aficionats a ells.

Ací, a on en l'actualitat tot és discutible, àdhuc lo més sagrat, resulta que els esquerrans volen sentar com axioma incontrovertible el que l'autonomia, per a ser bona, ha de ser portada i regida per les esquerres. Ha de tindre una franca orientació d'esquerra. Igual fan els comerciants. Per a ser un gènero bo ha de ser, precisament, de la seua tenda. En un i atre cas, sols l'afany mercantil pot fer justificable eixa actitud.

La esquerra ens té molt acostumats a oïr sofismes que, amb un to emfàtic de sapiència, ens volen fer passar per articles de fe. Es hora de que els que no pensem aixi fem notar la falsetat de tals afirmacions.

Ens diuen els periòdics d'aquell matis, amb aquell accent infalible que tanta gràcia ens fa als pobrets que no combreguem (¡perdó!) amb les idees dels super-hòmens que hui ens governen, que l'esperit modern, l'autèntic sentit de la llibertat, l'ambició de perfeccionament i progrés, són hui republicans o d'esquerra.

Potser ho creguérem aixi si ací mateix, a València, no tinguerem exemple de tot el contrari.

El republicanisme valencià ha segut sempre antirregionalista. Els valencianistes tenim sobrada experiència d'açò. Les controvèrsies periodistiques i els nombrosos incidents que tots els valencianistes (d'esquerra, de dreta i de centre) hem sostingut, ho corroboren.

Fóra de València, en Bascònia, en Catalunya, els partits d'esquerra han segut els tradicionals contradictors dels partits autonomistes.

Per contra, els partits catòlics o de dreta, quan més de dreta més, han enarborat en els seus programes polítics la bandera regionalista. Exemple: El partit tradicionalista, sempre fidel al seu lema de "Déu, Pàtria i Furs".

Els moviments nacionalistes d'arreu del món, casi sempre han estat iniciats per grups en qual ideari no ha mancat l'esperit religiós. En la Península podem evocar com a exemples, Bascònia i la mateixa Catalunya, que hui s'empenya en voler oblidar a hòmens com Prat de la Riba—fundador podríem dir del nacionalisme català—, d'una profunda religiositat, al Bisbe Dr. Torras i Bages, a Verdaguer i tants atres. *Podem afirmar que sense la labor intensa, patriòtica dels capellans, Catalunya no gaudiria hui del seu Estatut*, encara que açò no els siga grat als Macià, Companys, etc.

Ací a València ningú no ignora que des del temps de la renaixença el major nucli de valencianistes ha estat entre els elements de dreta. Els promotors de la primera renaixença, llevat escasses excepcions, eren hòmens de creències religioses, de tendència dretista.

Si les coses són aixi i no d'atra manera, ¿per què, puix, hem de propalar que si el triomf ve d'eixe sector, fruit natural del seu constant laborar nacionalista, ha de ser necessàriament roin, perjudicial, per al país a on açò ocurrixca?

Afirmem, puix, que el nacionalisme ha d'estar informat per l'esperit religiós. Aixi ho comprenen, adhuc en Rússia, a on a manca del Déu que intenten exilar de les conciències, han volgut fer una religió del Treball, amb els seus rites i tot.

Deixem-nos ja de tòpics i mirem la raó cara a cara, sense ofuscacions partidistes. Quan tots, uns i atres, deixem els tòpics, ens entendrem molt millor els valencians conseguirem la llibertat del País Valencià.

El nostre poble, que, encara per manca de preparació, no dóna a l'Estatut atre alcanç que l'econòmic i administratiu, lo que desitja és trobar-se ben governat, lo que vol és, més que de dreta o d'esquerra, hòmens capaços i decents.

L'Estatut, si ha de ser genuïnament valencià, ha de ser de tots, de dretes, de centre i d'esquerra. Tots han d'anar units per a la seua consecució. Després, fatalment, el predomini en el govern del País el tindrà la tendència que amb més adeptes compte.

Parlar d'atra manera és, simplement, fer obra dissociadora i antipatriòtica, de gent que avantposa l'interés de grup o de partit, als sagrats interessos morals i materials del País Valencià.

F. CABALLERO I MUÑOZ

AIXINA ESTEM, per Soler

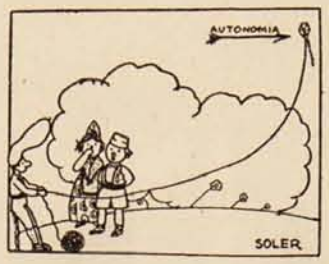

El català.-Tants catxerulos que feu a casa vostra i encara no sabeu com es vola

Un bell exemple d'Alacant

El ministre d'Hizenda, senyor Carner, ha passat uns dies de descans en una finca de l'horta alacantina.

L'Ajuntament de la Ciutat ha volgut retre homenatge al ministre d'Hizenda i l'obsequià amb un banquet.

Però heus ací l'anècdota exemplar que volem destacar.

La ciutat d'Alacant, que algú vol presentar com absent del sentiment pairal del País Valencià, donà a l'homenatge un aspecte valencianíssim. L'alcalde d'Alacant senyor Carbonell, honorant com cal la nostra llengua, va oferir el banquet en valencià.

I el ministre d'Hizenda contestà, en mig dels aplaudiments dels assistents, en català. I oferí al seu torn tota l'ajuda del Poder públic a un poble que treballa calladament i que tan sols demana aigua per als seus camps, que si la tingueren serien una maravella dins de les hortes mediterrànies.

Bell espectacle que EL CAMI destaca. A través dels segles, a través dels territoris, el Sur del País Valencià, les terres alacantines, parlen amb un ministre procedent del Nord emprant dos variants glorioses de les llengües d'Oc.

Alacant desperta i s'incorporarà, no es pot dubtar, al ressorgiment espiritual del nostre poble.

LLEGINT PERIODICS

"EL MAGISTERI CATALA"

El número corresponent al 20 d'octubre d'esta publicació, dedica a EL CAMI la següent nota:

"Aixi es titula un setmanari valencianista que arriba a les nostres mans. Com a Mestres ens interessa principalment per l'atenció que dedica als problemes culturals i pedagògics, els quals, a fi de comptes, són els que decideixen la sort dels pobles. Marquen un camí, el millor camí.

En el número que tenim al davant, hi llegim un reportatge sobre l'Escola d'Estiu de la Generalitat de Catalunya, degut a la ploma del Mestre de Moró (Castelló de la Plana) Sr. Enric Soler Godes. Unes quantes caricatures de les personalitats—entre les quals hi ha la del President de la Federació, Sr. Coll i Mas—i d'alguns Protessors que intervingueren en l'organització de dita Escola d'Estiu, acompanyen el treball de referència.

Felicitem als companys de terres valencianes—creiem que el Mestre-poeta de Benassal Sr. Carles Salvador hi és també pel mig—per aquesta collaboració que, sens apartar-se de la missió cultural del Mestre, els dignifica als ulls dels polítics i ens mostra un camí d'atracció que som encara pocs els qui el seguim."

Actuació Valencianista

IGNACI VILLALONGA EN "LO RAT PENAT"

La vella societat valencianista ha organisat un curs de conferències sobre l'Estatut que ha inaugurat Ignaci Villalonga.

Pronúncia unes breus i elogioses paraules de presentació el concejal senyor Monmeneu i el conferenciant saluda a "Lo Rat Penat" i afirma que de l'Estatut li interessa molt més la substància que la forma.

Diu que per a parlar de l'actual moment cal remontar-se als temps de la decadència iniciada el segle XVI, per la forma en que es feu l'unitat espanyola i per el desplaçament del comerç del Mediterrani a l'Atlàntic. Durant la decadència el País Valencià no va donar en tres segles un sol home de vàlua universal, coincidint açò amb la perdua de la cultura.

Parla del renaiximent, iniciat el segle passat per els nostres poetes, el qual pot concretar-se en un nom: Llorente; en una institució: "Lo Rat Penat" i en una obra: els Jocs Florals; del despertar de la riquesa valenciana, basada en "exportació agrícola i senyala el fet de que en eixe temps apareixen ja dos personalitats de renom universal: Blasco i Sorolla.

Senyala després la importància de la llengua i la cultura, demana per al valencià les mateixes prerrogatives que té el castellà i diu que les classes superiors, que tenen la responsabilitat de l'enviliment a que havia arribat la nostra llengua, són les que deuen, tornant al seu conreu, dignificar-la.

Aborda sincerament les influències del catalanisme sobre el nostre moviment des dels temps de Llorente i després d'una interessant història de les activitats valencianistes arriba a la conclusió evident de que sense la aprovació de l'Estatut català no assistiríem a l'actual moment autonomista de València i atres pobles peninsulars. No obstant, descarta tota possibilitat d'absorció per confiança en la fortor del nostre País i per entendre que Catalunya, ni per la seua història ni per el seu temperament, és assimilista com Castella. En canvi afirma que deu existir una completa compenetració cultural entre totes les terres de llengua germana.

Parla també dels partits autòctons i dels partits generals i de la situació en que quedaria València econòmicament si no conseguira el seu Estatut.

Aborda l'actualíssima divergència de tàctica sorgida entre els sectors polítics valencians i es decanta per l'actuació dels partits com a mig de conseguir la incorporació al nostre moviment de les "províncies" de Castelló i Alacant.

Diu que de l'Estatut li interessen tres coses fonamentals: la unitat del País Valencià; l'equiparació del valencià al castellà i l'hizenda pròpia. Tot lo demés ho considera secundari.

Acaba afirmant que la fòrmula federal dels Estatuts seria una garantia per als drets individuals.

El senyor Villalonga, que va escoltar molts aplaudiments en alguns moments de la seua interessant conferència, fon felicitat a l'acabar aquella.

CONFERENCIA DE JOAQUIM REIG

En el circul radical socialista del carrer de Lepanto doná una conferència de propaganda de l'Estatut, el dijous passat, Joaquim Reig.

Oferí l'orador no parlar al sentiment o a la passió; es referí a aquells que prenen l'Estatut com una qüestió de forma i abandonen el seu contingut; explicà els principis bàsics del valencianisme: govern propi, unitat regional, espiritualitat representada per la llengua i la cultura i economia; s'oposà a la creència, algunes vegades expressada de mala fe, que presenta als moviments semblants al nostre com a retardataris i a l'efecte aduix testimonis com el de Bernard Shaw i Azaña; destacà la importància de la llengua i diu després que el valencianisme és ademés una ètica i una conducta i que mai els valencianistes podran ser motejats de cacics. Acabà dient que es fa més propaganda per l'Estatut amb una bona administració en les corporacions públiques que per qualsevol atre procediment.

Grans aplaudiments subratllaren l'identificació de l'auditori amb l'orador.

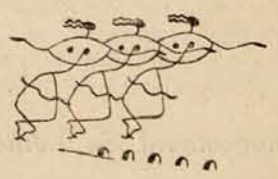

Dels articles firmats responens seus autors

Fira d'Art

III manifestació

Carpetes amb dibuixos

Subasta de llenços i escultures en la A. V. R.

5 DECEMBRE

ANTONI SERRA
OPTIC
Graduació de la vista gratis
Preus molt convenients
D. Joan d'Austria, 11 VALENCIA

Fill de Ventura Feliu
FÁBRICA D'EBANISTERIA, TAPICERIA I MOBLES CURVATS
Despàig i Tallers: Sent Vicent, 302
VALENCIA
Depósits al per major: Madrid, Barcelona, Bilbao, Saragosa i Castelló

La Parisien
Casa mol assortida en records de València i de la seua Patrona Verge dels Desamparats
Articles de Toledo
Es recomana als forasters i touristes
Dins del passatge de Ripalda

Camions
T
DIAMOND
Un chasis per cada ús
De una a dotze tonellades
Concesionaris exclusius per a les provincies de València, Castelló, Alacant, Múrcia, Albacete i Teruel
Autolocomoción :: Casanova
Pau, núm. 25 - Telef. 11205
VALENCIA

Calfadors a olis pesats
Pastadores, cilindres etc.
IMAD
Batedores per a arròs i blat
:-: Molins per a arròs :-:
— Peladores de cacau —
Teléfon 12.705
Camí de Barcelona, 20 Valencia

RESTAURANT DELS JARDINS DEL REAL
Servici permanent des de les 8 del matí
TELEFON 10.647

Rios i Companyia, s. en c.
FABRICA DE FILATURES SACS I TRENES DE YUTE
Direcció telegráfica: RIOSOLMOS
Apartat de Correus núm. 27 TELEFON 13.030
Oficines: HERNAN CORTES, 4
VALENCIA

Lletres

ASTERISCOS

Sebastià Juan Arbó ha publicat "Terres de l'Ebre".

Este jove escriptor, que es va revelar com un gran novellista en la seua primera producció "L'inútil combat", al publicar "Terres de lEbre" s'ha collocat a la vanguàrdia de la literatura catalana.

En "Terres de l'Ebre" el personatge principal és el paisatge, i amb quina forma, realista, sensual, tràgica, miraculosa i brusenta; perquè Sebastià Juan Arbó ha fet una narració vigorosíssima del paisatge i dels hòmens que el volten, vides tràgiques, dolorides, plenes d'heroísme.

"Terres de l'Ebre" és la narració tal vegada més realista que hem llegit d'un temps ençà, i si "L'inútil combat" fon la revellació, "Terres de l'Ebre" es la consagració de l'escriptor.

✶

"La Revista" ha donat a llum el volum 103 de les seues publicacions, "L'avantguardisme a Catalunya". El signa S. Díaz Plaja i es compon d'un recull d'estudis i notes de crítica.

De sobra és conegut Díaz Plaja. Escriu sense dubtes, donant la valoració adequada a les seues cites, mancat de passió i amb una ampla visió no sols de les lletres catalanes, sinó també de les castellanes.

Parla el llibre de l 'obra de López-Pi ó, Carles Riba i Esclasans, de cinema, art, i conté capítols tan saborosos com "Sobre literatura i paisatge", ' Poesia en el teatre i teatre poètic", però lo millor són els que tracten de l'avantguardisme a Catalunya, i van de 1918-1930, o sia de Salvat-Papasseit fins Dalí, passant per Sànchez-Juan i Foix.

"L'avantguarda té una valor relativa i no servix per a definir res", escriu i més endavant afegix: "Aixís jo crec que cal parlar no d'escoles avantguardistes, sinó de m o m e n t s avantguardistes, dins de cada escola".

Tasca difícil que resol maravellosament la ploma de Díaz Plaja.

✶

J. V. Foix ha escrit un nou llibre (Ed. L'Amic de les Arts) i que es titula "KRTV" i que està ple de ritme, de color, de poesia, de tendresa, de somni.

Es un llibre de poemes en prosa, que tan prompte vos recorden els contes orientals com els "caprichos" de Goya; són dos estils diferents, que van junts i que l'un i l'atre no es desfà ni es ferix.

Tan prompte estem entre àngels com tenim al damunt el símbol cru, brusent; tot ell és dolçor de color i fortes pinzellades, paper d'estrasa i tocs de campana, aparells de ferro i arcs de violí.

I és este contrast el que li dóna gràcia al llibre.

Vegen estes ratlles que copiem:

"Cap mà no em diu adéu; però per les contrades i al fons de tot el carrer, mil mans amputades, en aquest capvespre morat, floten, cauen o s'allunyen amb lentitut vegetal."

✶

Pere Coromines en el seu darrer llibre "Elogi del paisatge català", ha volgut demostrar que l'ànima catalana és una creació del paisatge, quan diu: "Encara que no restés una dona catalana per a parir, amb la sang dels vencedors, el nostre paisatge tornaria a produir amb els segles, un altra raça tan essèncialment catalana com la nostra."

Este llibre és breu, una mica massa breu. Ho és perquè ell és el discurs presidencial dels Jocs Florals de Girona de l'any 1931.

La natura catalana, la llum, la marina, el paisatge brau, el color, la terra, tot està allí, ple d'observacions, i és l'esperit del poble català el que es belluga per entre les seues pàgines.

✶

Alfons Maseres en les seues "Estampes" ha donat un caire sentimental al paisatge.

Però al paisatge tal com ell el veu, són notes, descripcions, imatges, apunts presos en el seu anar i tornar.

Estes "Estampes" no solament són de Catalunya, sinó de la Cerdanya, de la Provenòa, Mistral Flandes Paris, Barcelona.

I una evocació encertada, tendra, plena d'encís, d'aquell *poble espanyol* de l'exposició.

La frase gràfica, la pinzellada colorida, l'observació certera, la nota aguda, la visió poètica, tenen en el llibre d'Alfons Maseras tot el sentimentalisme que ell és capaç de donar-nos.

E. SOLER GODES

NOVES

A Barcelona ha mort el pare del novellista Miquel Llor. EL CAMI s'associa al dol.

✶

Josep Maria de Sagarra ha escrit una nova novella: "Vida Privada", que ha editat la llibreria Catalònia.

La novella pinta l'evolució que ha sofert Barcelona en les costums, en els sentiments, des de la mitat del segle passat fins ara.

✶

S'ha conmemorat a tot el territori de la U. R. S. S. el 40.è aniversari de l'activitat de Gorki com a escriptor.

Huí per huí és Gorki l'escriptor europeu de més prestigi, poderós i amic del poble, àdhuc en els moments de prova i en la dissort.

La U. R. S. S. li deu un cert liberalisme literari, una certa llibertat de consciència, que fins ara estaven privats als escriptors soviètics per la dictadura d'un grup d'insolvents, fanàtics del dogma d'Estat marxista, agrupats al costat de la R. A. P. P.

Gorki ha sigut l'estímul i el defensor dels jovens escriptors proletaris.

✶

Un centenari, Waltes Scott (1771-1832). Fa cent anys que finà l'autor de "Ivanhoe", el romàntic escriptor escocés fon contemporani de Goethe, de Byron, de Shelley. No és excellent la seua literatura, però ha fet interessar a molts dels seus llegidors en la història.

✶

La *Collecció Popular Barcino* ha publicat tres nous volums que són: núm. 83, "El Corpus de Sang", de A. Rovira i Virgili; núm. 84: "L'exemple de Txecoslovàquia", d'Amadeu Serch; núm. 85, "Recorts i Belleses de Barcelona", de Jaume dels Domenys.

Seguix, com es veu, la marxa triomfal en les lletres esta collecció que a un mòdic preu posa a les mans del lector obres de tota mena.

Ja anirem anunciant les noves aparicions de volums i la crítica d'alguns d'ells.

✶

Un dia d'estos eixirà a la llum una obra notable. Es tracta del "Diccionari General de la Llengua Catalana", per En Pompeu Fabra.

Serà un volum d'unes 1.800 planes, d'un format paregut al del "Larousse" petit, però més llegible.

Una obra aixina és remarcable. Pompeu Fabra ha restaurat fonamentalment l'idioma, ell ha bastit l'obra perfecta, la tasca plena de seny que ha tingut instauració oficial.

Ell sol ha fet tant com tots els polítics de dreta i esquerra.

✶

Baix un punt de vista pedagògic ha començat Editorial Barcino a publicar una collecció amb el títol general comú d'"Autors Catalans Antics" en tots els aspectes: historiografia, gènere didàctic, moral, novella, poesia, etc.

Esta publicació de les "Crestomaties Barcino" ha donat a llum un volum de "Historiografia" interessant i curiós.

La tria dels textes que componen el llibre és deguda a la mà experta de Alós-Moner.

En ell hi han trossos de la "Crònica del rei En Jaume I", de l'"Expedició dels catalans a Orient", de Muntaner, etc.

Ja comentarem la sortida d'atres volums.

E. S. G.

✶

Merino (Abelardo).—*Apuntes sobre la bibliografía de los siglos XVI y XVII referentes a la geografía histórica del reino de Murcia.*—Vol. Acad. Història. Tomo C, quadern II, pàg. 701-765. Madrid, 1932.

Encara que no es tracte d'un treball escrit especialment pel nostre país, l'autor es veu precisat en este treball a fer indicacions geogràfiques valencianes d'interés. En el primer capítol: "I. *Geógrafos, historiadores, cosmógrafos, cartógrafos, literatos*", parla de Florian d'Ocampo, qui en la seua *Crónica General de España* estúdia la nostra costa des de Dènia, "Venisa (sic), Carpe (sic), Benidorma (sic), Villajoyoso (sic), Alicànte (sic), Guardamar...", senyalant equivocadament este últim lloc com a punt de partida de la frontera dels regnes d'Aragó i Castella.

En Garibay (*Compendio histórico de España*) tracta de les poblacions d'Alacant, Elx, Crevillent i atres.

En Lúcio Mavineo Siculo (*Las cosas ilustres y excelentes de España*) descriu el nostre antic reine: "hay también en esta ribera del mar *Helchit* y la muy noble ciudad de Alicante...", fent allusió a moltes poblacions, com Xàtiva, "de muy lindas fuentes y frutos".

En Pedro de Medina (*Libro de grandezas y cosas memorables de España*) aprofita les dades de l'anterior, d scrivint també la nostra terra i una relació dels "*pueblos de Valencia y Cartagena*".

En Andrés de Poza dóna una "*Hidrografía...*" amb la situació astronòmica de València.

Fa menció l'autor del mapa de Abraham Orteho sobre les fronteres de Múrcia, dedicat al nostre antic reine.

Fa allusió al notable treball de Castañeda: "*Relaciones geogràficas del país valenciano*".

Dóna fi amb la publicació de cinc apèndiços sobre assumptes murcians.

Es un treball molt interessant de bibliografia geogràfica-històrica, no tan sols per les allusions a les nostres comarques, sinó per l'interés que en els valencians deu despertar l'estudi de quant es referix a una regió tan íntimament relacionada amb nosatres com ho és la murciana, separada per exigències de la força històrica més que per diferències etnogràfiques.

MANEL VIDAL I LOPEZ

Fixant posicions

L'A. V. R. ens prega la publicació de la següent nota:

"L'Agrupació Valencianista Republicana ha d'eixir al pas de determinats comentaris que tergiversen la veritat en la qüestió de l'Estatut, i ha de fixar d'una manera inequívoca la seua posició i la del partit d'Unió Republicana Autonomista.

Encara que alguns diaris, *El Pueblo* i el *Diario de Valencia*—els extrems es toquen—hagen parlat de partits minúsculs i de partits grans, com si d'això es volguera derivar un major o menor dret a intervindre en la vida pública, deixem este punt a un costat, perquè no cal ni refutar-lo, Eixe criteri, aplicat als pobles, ens portaria a dir que les nacions grans tenen un dret superior a les nacions petites. Es el criteri del número, de la força, però res més.

L'A. V. R. convocà a una Assamblea de partits polítics quan ni l'Ajuntament ni atra entitat oficial, i per supost cap partit polític, prenia iniciativa alguna en eixe sentit,, perquè les que en atre temps, per instigació i amb la collaboració nostra, prengué l'Ajuntament, estaven abandonades en mig d'un fracàs dolorós que nosatres sentírem i lamentem més que ningú.

La qüestió de l'Estatut estaria en el pensament de tots; però no en l'acció de ningú. Per això ens vàrem creure obligats a pendre l'iniciativa. Es indubtable que el títol de valencianistes és suficient, i no calia que pensàrem abans si erem molts o pocs. Es tractava només d'aunar voluntats. *El Pueblo* diu que l'Agrupació Valencianista Republicana no té doctrina més valenciana que el Partit Unió Republicana Autonomista. A açò hem d'afirmar únicament que si l'A. V. R. haguera tingut diputats en el Parlament Constituent, no hagueren votat mai contra l'Estatut de Catalunya ni s'hagueren absentat del saló de sessions, com ho feren casi tots els "autonomistes". I açò precisament per la doctrina.

La convocatòria dels partits no presuposava que l'A. V. R. volia pendre la direcció del moviment, perquè, com són testics tots els que acodiren, inclús la premsa, ens expressàrem en sentit contrari. Tampoc es podrà dir, si no és discutint amb mala fe, que teniem el propòsit de dividir, perquè per iniciativa nostra es va pendre l'acord de convocar de nou als dos únics partits que no assistiren: l'Unió Republicana i el Republicà Conservador.

L'Unió Republicana Autonomista, o millor dit, *El Pueblo*, afirma repetidament en els seus comentaris que el seu partit no podia assistir a la convocatòria de l'A. V. R. Anem a demostrar que açò no és cert.

El senyor Samper, diputat a Corts, figura destacada dins del partit, visità al representant d'un partit valencianista i li va oferir que el P. U. R. A., si el tornaven a convocar, aniria a l'Assamblea de partits a expressar el seu criteri. La persona alludida va indicar al senyor Samper que eixe oferiment necessitava tindre càràcter oficial, i el senyor Samper demanà temps per a consultar amb don Sigfrido Blasco, i després va ratificar el seu oferiment, afegint, per anticipat, que enviarien dos representants. Va demanar també que la reunió es convocara per a després de la celebració de l'Assamblea del partit radical.

Aixina es feu. El P. U. R. A. no va assistir. Això sí, va enviar una carta d'excusa, cosa que no havia fet abans. El senyor Samper encara no ha dit res; però tolera que *El Pueblo* ens ataque amb mentires. Emplacem al senyor Samper per a que deixe la veritat en el seu lloc.

Queda demostrat que amb la nostra iniciativa no anàvem a competir amb ningú, perquè no es fea res, ni anàvem tampoc a dividir als valencians, perquè tots estàvem decidits a assistir. La nostra actitud en lo demés, és coneguda.—Pel Comité polític, *Francesc Bosch Morata*, secretari."

EL TELÉFON
12345
EL COMUNICARA AMB
SENENT
que li resoldrà ràpidament tot assumpte relacionat amb l'Automobilisme. - Carnets de Xòfers, matrícules, patent nacional, etc., etc. - COLON, 58

Tintorería Soto
Nom i marca registrats
Grans tallers per a la neteja en sec i el tenyit de robes usades
SUCURSALS:
En Valencia i Castelló
DESPATX CENTRAL:
Avinguda del Port, 47
TALLERS:
Institut Candela J. S.
(Junt a l'Avinguda del Port)

Fábrica de conserves alimenticies, embutits i saladures de producte del cerdo
de Francesc Taberner
ALMACENISTA DE COLONIALS
Especialitat en Cansalada «Canals» gros, mitjá i primet. Quadros de cansalada magra. Papades. Pernils estil «Andorrá» sense pell ni cansalada. Pernils estils «Tréveles» i «Aragó». Espal-letes. Manteca pura de cerdo.
Esmerada fabricació del articles fins com «Mortadella». «Picadet de pernil» «Focigras», Frito clássic valenciá. Llengües a l'escariata. «Chicharró Madrid», etc., Pernils en llandes estil «York». Pernils «Bayona»
LA PASIEGA
Avinguda del Port, 169 VALENCIA

Fábrica Llunes i Cristals
J. Prat
Colón, 7 - Teléfon 17.280
Valencia

Banc de València
Alfred Calderón, núm. 11 - VALENCIA CAPITAL: 50.000.000 de ptes.
Integrat per elements valencians
CAIXA D'ESTALVIS
En llibretes al quatre per cent d'interés anyal amb SERVICI DE GUARDIOLES
BANCA CANVI BOLSA

CINEMA

Dos dones i l'Amor

"ANIMA LLIURE"

(A Free Soul, M. G. M. 1931) està dirigit per Clarence Brown, hi prenen part en ell Norma Shearer, Lionel Barrymore i Clark Gable, i a més a més ens parla d'un temps d'ample ressò al nostre món present. Els espectadors no han volgut fer el més mínim esforç de comprensió davant d'este film i han restat indiferents quan no l'han rebutjat amb violència, caiguent en una actitud poc ellegant, mancada del necessari sentit de la convivència amb els seus companys d'espectacle.

No vol dir açò que el film este mereixca una adhesio fervorosa per la seua alta qualitat. Realment no es sinó una obra reixida a mitges, a la que el talent de Clarence Brown no ha fet quasi res per a evitar-li totes les possibles incidències en el lloc comú cinemàtic. Aixi la profunda valentia de l'anecdota, plantejant un dels temes mes apassionants de la nostra hora—la igualtat de la dona a l'home en les lliures experiències sexuals—resta ofegada per l'allau d'uns incidents vulgars que culminen en un final melodramàtic de baixa qualitat, i en una insincera i arcaica condemnació, d'eixe alliberament moral tan car a la nostra generació autènticamente jove.

La dona dels nostres temps ha romput tots els lligams que la mantenien sotmesa—víctima i ciment de tota la organisació social — en previndre's d'un petit accident que era tota la seua feblesa: la maternitat. Emancipada d'eixa servitut, comença a viure per si mateixa i no en funció dels demés, com un pasiu instrument de reproducció. Es aleshores quan troba centrat dins d'ella el propi eix de la gravitació individual. Es també quan es llença darrera l'Aventura. amb tots els plaers, i amb totes les sancions que això comporta.

"Anima lliure" no ens diu tot açò amb un llenguatge prou clar i sobri. Es perd en una llarga sèrie de petits incident, i els seus personatges solsment en moments ben rars se'ns mostren amb una raó psicològica suficient. De tots ells potser és Clark Gable aquell que viu el seu personatge amb estricta realitat, Norma Shearer—¿té la culpa Clarence Brown?—quasi bé ens dona una imatge purament pornogràfica, sexual, d'esta intensa crisis femenina contemporània, que té unes arrels més profundes i menys simplistes que estes estrictament fisiològiques que ací ens són donades. Lionel Barrymore és a una decadència trista. ¡Quan lluny d'aquell 1928 amb "La pluja" de Raoul Walsh!

*

"Shangai Express" és un nou film de Josef von Sternberg per a Marlene Dietrich. El quart que hem pogut vore. com a resultant d'esta unió profesional.

No se'ns oculta cóm un cúmul de petites circumstàncies, alienes per complet a l'obra, poden influir en la impresió que esta produix en nosatres; en este cas concret, l'absurd sistema de *dobles*—amb la intolerable declamació hispànica—emprat; i l'excesiva desorientació d'un públic que seguix

Marlene Dietrich, el darrer autòmata de Sternberg

ple d'entusiasme els acudits d'un personatge secundari—¿per què se'l fa parlar en andaluç?; ¿per què ofendre eixa regió espanyola suposant-la refugi de tots els estúpids?—mentres resta insensible davant les belleses autèntiques que el film conté.

Tot i prendre en compte estos *handicaps*, no podem menys d'afirmar que ens trobem davant d'un film secundari, dels que menys poden comptar dins del conjunt de l'obra de Sternberg. I açò és més lamentable encara si es pensa que este director magnific arrenca con. a punt de partida d'una troballa tota inèdita i suggestiva. El *reencontre* d'un home i una dona de passat en comú, units encara pel sutil lligam d'una passió no ben extingida. és sempre torbador. Més, quan s'ha de conviure forçadament sense cap possible fugida, submerç a una atmòsfera carregada d'allusions als vells temps, dins d'un petit món—ja un trasatlàntic, ja un exprés de llarga ruta—hermètic al canviant paisatge exterior, relaxador amb la ineludible presència de les més ferèstegues reserves.

Però Sternberg no ha reixit. El film no complix els anuncis insinuats en començar, i tot ell sembla fondre's en incidents menors.

Resta, però, una tècnica perfecta; i uns actors de tot primer ordre. Amb Marlene Dietrich, que ens dóna tota una sèrie de primers plans obsesionants i bellíssims. I que tanmateix no logren treure'ns del pensament cóm este Sternberg enigmàtic convertix tots els seus actors en *marionettes*, xuclant-los la medulla i deixant-los inservibles en abandonar-los. Pensem en el cas d'Evelyn Brent, la dona intrigant, de posat malaltiç i personalitat refinada, hui sense ànima. I temem que Marlene Dietrich sols siga una fantasma que un dia se'ns convertixca en fum, davant els nostres ulls esverats.

C.-J. DE B.

València, novembre 1932.

Galerías Avenida, S. A.

Compreu lo que necessiteu en estos grans Magatzems, aon trobareu sempre les més sorprenents novetats.

Avinguda Salmerón, 2

ENTRADA LLIURE

Des d'Alacant

Regionalisme de dretes

Atra volta la qüestió regionalista valenciana surt a la palestra. S'han fet demostracions en la capital del nostre gloriós reialme valencià, s'han pulsat opinions de vàlua i contra lo que diu el nostre batlle, la "província" d'Alacant ha respost en un sentit de franca valenciania. Hem llegit les opinions dels nostres comprovincians en sentit regionalista Dénia, La Vila, Elx, Alcoi i... Oriola, la població castellanisada que demostra el seu desig de no eixir-se'n de la regió valenciana, coincidint totes en lo que tracta de valencianisme.

De totes les opinions, indubtablement la més interessant és la de Joan Gisbert Botella, regidor de l'Ajuntament d'Alcoi, bon amic i correligionari, director del setmanari *El Faro*. Diu el company referint-se a l'Estatut, que aixis com a Catalunya ha segut l'Esquerra Catalana la que ha lluitat per el triomf de l'Estatut català, en València deu ser l'esquerra valenciana la que faça present i aprove l'Estatut valencià.

Açò si que és lo que la "província" vol. Estatut, però esquerrà. Es desconeix molt el moviment valencianista i la gent creu encara que la qüestió regionalista és obra dels carlins o atres grups d'ideologia dretista i clerical. La por que existix és eixa en primer lloc i la por al caciquisme blasquista per un atre. Jo he sentit conversacions entre alacantins—de la capital—que diuen que mai es prestarien a fer de En Sigfred Blasco el president de la Generalitat valenciana, puix que sent el cacic màxim deValència huí, demà hó seria de València regió.

Però... els dubtes majors, l'inquietut que sent la gent, més justificada, és la por al regionalisme de dretes. El partit netament valencià (?) que es coneix en les comarques és la "Dreta Regional Agrària", lloc a on s'han reunit els vells alfonsins que volen baix la màixquera del regionalisme alçar el cap. L'odi justificat contra esta gent fa que els alacantins—de la província"—tinguen temors de que siga esta gent la que monopolise el sentiment regionalista valencià.

Valencianisme republicà. A tots els pareix molt bé este moviment, però sent molt valencià i molt republicà.

Avant, germans de l'Agrupació Valencianista Republicana: el pervindre és nostre, perquè aixina ho vol la regió i la República espanyola.

ALFRED BADENES I ANDRES

Alacant.

Notes gramaticals

Ús de la *l* doble: l·l

Hem vist, darrerament, com eren escrits amb *l* senzilla mots que comunament trovàbem amb doble *l*, correctes. Estos mots són: *inteligent, intelectual, inteligència, bèlic.*

Ens ha cridat l'atenció, perquè, com ja hem dit, soliem vore'ls escrits degudament, çò és, aixi: *intelligent, intellectual, intelligència, bellic.*

El signe *ll* (*l* doble amb el punt volat al mig) és usat sempre que el so *l* és doblat. Hui que la pronúncia valenciana és en part defectuosa quasi és impossible distingir pel so l'ortografia dels mots amb *l* o amb *ll*, és a dir, que no es pot fer ben bé la distinció entre el so *l* palatal i el so *ll* geminat.

¿Quina és la pronúncia de *l* geminada (*ll*)? Provem fortuna i vejam si ho podem explicar ací. Si al mot *lateral* unim el prefiix *co* obtindrem un mot nou:*colateral*. Si esta *l* la pronunciem tot elevant un poc més la punta de la llengua, obtindrem un so *l* més llarg, o siga una suma de dos: *l* + *l*. I s'aplega a pronunciar aixi: *collateral*. Hem geminat la *l* i la gràfia corresponent és una *l* doble amb un punt volat al mig.

Com la nostra fonètica també ha rebut influències forasteres, per a saber quines paraules s'han d'escriure amb *ll* cal retindre en la memòria les principals. L'ortografia s'aprén millor mecànicament—pel ulls—que no per les regles. Donc hem de recordar i escriure:

Intelligència, intellectual, intelligent, bèllic.

Publicarem una llista dels mots principals que es grafien amb *ll*.

CARLES SALVADOR.

TEATRE

TEATRE VALENCIA

"Lenin". Escenes de la Revolució Russa, en tres actes i un pròleg, cada acte dividit en dos quadres, original de Josep Bolea i F. Almela i Vives.

Moltes apreciacions hauriem d'exposar, després de vista esta obra, si l'espai d'EL CAMI no estiguera tan sollicitat. Deixem anar, almenys, l'afermació de la necessitat, urgent ja, de que se donara en nostra dramàtica este criteri dels assumptes mondials en llengua verna i felicitem-nos de que ho hagen intentat plomes tan àgils com són les dels dos autors.

I quan més es medita sobre l'obra, més convençut es queda un de que, sols el talent polifacètic, dúctil i complexe d'Almela i Bolea—dinamisme, erudició i fibra—podien intentar-ho.

No és esta obra un argument que, convencionalment, es desenrotlla; ni tan sols una vida que s'adapta. Es un vigorós bucejar en eixa mar tèrbola i bramadora que és Rússia i de l'immersió ens han dut Bolea i Almela les mans plenes de joies i desferres, de llots i corals. Amb quatre membrudes expressions construixen un pròleg que ens omplí d'odi contra els zars i, posats en tensió per les injusticies i pels crims que tants dolors produixen al poble, ¿què hem de fer més que apassionar-nos per l'apòstol, pel capdill, que és l'esperança i la llibertat? (Aixina passà la nit de l'estrena i el moment de ser arborada al balcó del Palau la bandera roja, va estar suspesa la representació pels aplaudiments del públic.) A partir d'ací, l'obra guanya valors psicològiques i sentimentals i la figura de Lenin s'agranda i humanisa i la d'Elena Ostapof dibuixa sobriament aquell amor ideal que sempre hem vist vora dels grans hòmens. Anem coneixent més personatges símbols: Nadeida, la fortalesa; Dzyerzinski, l'odi sanguinari i anem assistint a les crisis espirituals de Lenin i acabem pensant que l'opressió engendra l'odi i la venjança de l'odi senpre serà més dura que la mateixa opressió. Total: infelicitat sobre la terra si no hi ha amor.

No sabem si serà esta l'idea dels autors; potser no, però és la que se li acut a una persona imparcial. Ells han tingut bona cura de no fer un mitin. A cada moment es veu com defugen fer partidisme i saben lliurar-se de l'enlluernament del personatge centrarl, perquè el propòsit sols és artístic.

L'obra podrà plaure o no per la tesi. Per la tècnica, per l'esperit d'art, per la manera d'enfocar, no se li pot posar manca. Esperem vore-la promte damunt l'escena castellana.

No és nostre propòsit parlar més que d'obres, però huí anem a felicitar a l'Empresa per haver-la acollida i posat amb luxe. Vercher ha projectat uns decorats, interpretats per Arnau, molt apropiats, moderns i exquisits. Es varen aplaudir i cridar als autors en el del Palau i el de la Checa. Els trages també mereixen remarcar-se.

Els actors han creixcut. Pilar Martí i Merlo, tan compenetrats i justs. Mauri, sostenint el personatge difícil de Trotzky. Rodrigo, Sanchis i els demés, ajudant oportuns. Per a Carme Nieto un elogi especial. Vore-la en escena és una festa per al sentiment. El *rol* de Lenin, encomanat a Merlo, va estar molt ben servit. Tant, que mai hem vist a este actor tan dins d'un personatge com en esta obra.

Els autors ixqueren moltes vegades a rebre els aplaudiments. Els felicitem

SALON NOVEDADES

En esta sala ha debutat una companyia de revistes i sainets valencians, dirigida per Pepe Beut. La formació és bastant acceptable. Ens ocuparem d'esta modalitat de nostre teatre en la primera oportunitat.

NAVARRO

Josep Antoni Noguera, S. A.

FÁBRICA D'OLIS VEGETALS

ESPECIALITAT EN EL DE COCO, SÉSAM, RICÍ I LLINASA

FÁBRICA: Camí de Madrid

Telefon 27-Benetúser

Fábrica d'Acids i Superfosfats

GUANOS "LA NOGUERA"

Especialitat per a cada cultiu

PRIMERES MATERIES PER A ABONOS

FÁBRICA: Camí Fondo del Grao

Telefon 64-Grao

CONSIGNACIONS DE VAIXELS AGENCIA DE DUANES

DESPAIX: Gran Via, 12 - Telefon 527

Apartat de Correus núm. 9

VALENCIA

música

CONCERT 15 DE MUSICA DE CAMBRA

"Música de Cambra" inaugurà el curs amb una audició de la seua orquestra que dirigix En Francesc Gil.

Es sempre motiu de íntima satisfacció la superació artística observada en qui treballa amb fe i entusiasme i si açò ens proporciona eixe plaer com espectadors de qualsevol artista o agrupació, s'agudisa en intensitat en casos com el present en que la elevació observada recau en persones tan afins al nostre ideari valencianista com les de la Orquestra Valenciana de Cambra.

Esta agrupació, inspirada i dirigida per el nostre amic el mestre Gil, es presenta enguany al públic tan assentada i tan completa que fa obirar un major horisò d'esperances.

En la seua sessió inaugural demostrà quines són les seues possibilitats per a laborar per l'art que cultiven i per la València gran que ells, amb nosatres, també somnien.

A l'importància del concert cooperà felisment la Srta. Carme Benimeli, que afermà una vegada més les seues qualitats de pianista, cada dia més accentuades.

CONCERT 16 DE MUSICA DE CAMBRA

El segon concert de Música de Cambra va mantindre l'interés que s'havia iniciat en el primer del curs d'esta entitat afermant amb ell la labor meritòria que venen realisant, impregnada del sabor valencianista que tant és d'estimar.

Un valencià, el notable tenor Pasqual Roig, va oferir-nos un concert ple d'interés i trascendència.

Pasqual Roig, qual personalitat artística s'ha emmotllat en l'escola clàssica francesa, ha cantat molt poc en la nostra terra i per això tenia un major interés la seua audició. Educat en dita escola i havent estudiat i assimilat amb tota felicitat gran part del folk-lore d'Ibèria, s'ha creat una sensibilitat tan exquisida que li permitix interpretar encertada i justament els liders que té en el seu repertori.

Ens felicitem per els dos èxits dels concerts de Música de Cambra i els artistes que han intervingut en ells, sobre tot per la promesa de lloables fruits que estes dos audicions signifiquen.

GEATXE

Lubrificants

"Standard"

Auto-engras

"Ultra"

Importació directa

J. Porta Bernabé

Virués, 2 VALENCIA

Sobre la "Fiesta de la Raza"

Al culte Dr. en Història
E. G. Nadal, afectuosament.

En EL CAMI corresponent al dia 15 del corrent veig, sorprés, el desdeny, el desaire amb el qual vosté tracta a la "Fiesta de la Raza" que celebra Espanya amb motiu del descobriment d'Amèrica i l'allusió feta als valencianistes que s'associaren a l'acte que es va celebrar en l'Universitat valenciana amb l'únic motiu de rendir públic homenatge d'admiració a un gran valencià. Els valencianistes feren acte de presència aquell jorn per a rendir tribut a mossén Lluís de Santàngel, realisador econòmic de tan fausta epopeia.

No s'adherien a la conmemoració de la "Fiesta de la Raza" per lo que a la raça significa, que no té cap significat, sinó per a enaltir la gloriosa memòria d'un gran patrici del que ningú s'enrecorda i que pel sol fet de ser-ho, els valencianistes més que ningú, tenen l'obligació d'enrecordar-se'n. I més encara d'un valencià que feu possible el descobriment del Nou Món, fet universalment conegut i alabat.

I parlant de la raça, ¿és possible que encara hi haja gent que pense en la diferenciació de les races? ¿Cóm diu el senyor Nadal que no tenim cap lligam de sang amb les atres nacionalitats ibèriques? ¿Són tantes les diferències ètniques i les barreres que ens separen uns a atres, que encara no s'ha pogut fer possible la mescla de les races? Creem que el senyor Nadal està completament equivocat. La diferenciació de races casi ha desaparegut ja.

Els temps d'ara ja no són com els antics i fins en els temps més remots els pobles que més brillaren en el món foren producte de diferents races. Els escriptors de cada país han donat a la idea de la raça una significació absurda. Totes les nacions d''Europa són, en distint mode, des del punt de vista ètnic, com grans depòsits d'aluvió; vanament es cercarà en elles una unitat de composició ètnica.

Es parla sovint de l'antiga Roma com un nulli ètnic sòlid. Però Roma era una diversitat de races i de religions de divers orige. Havia dolicocéfals bruns, braquicéfals rossos, hòmens d'elevada estatura i, sobre tot, de curta estatura, hòmens procedents amb tota evidència del nord i hòmens procedents de poblacions mediterrànies. No tenia ni unitat ètnica ni una religió pròpia. Tenia lo que hui es diu consciència nacional i que llavors era solament l'esperit de ciutat; s'havia format mitjançant llargs esforços, i els comuns perills i les comunes misèries havien unit en una sola idea de pàtria a hòmens que derivaven de pobles i de races diferents. Quants elements distints—assiàtics, grecs, itàlics—havia en el poble romà! Les seues llegendes, més encara que la seua història, la feen descendre de les més diverses races.

Casi no hi han races pures en Europa; sobre tot en Itàlia i en França no hi ha com base de la nació ningun grup ètnic compacte.

La guerra europea de 1914-18 es portà a cap per pobles que en camps opposts perteneixien a vegades a la mateixa raça. ¡Quants italians i francesos que lluitaven contra Alemanya eren d'orige germànic! ¡Quans soldats alemanys que morien en Verdun tenien orígens eslaus! Ningun ciutadà d'un Estat modern pot parlar dels seus orígens; lo que es sent és la defensa del grup social al que pertany. Exceptuant petits nuclis de l'orient europeu, ja no hi han races pures en Europa, sinó pobles composts de races distintes. L'unió de races diverses com efecte de la conquesta, de la colonisació i de l'emigració, ha fet possible la formació dels grans pobles moderns, lluny de constituir una debilitat o una decadència. L'ambient natural, l'herència, les condicions socials, han donat als diversos grups aptituts i tendències que freqüentment són molt distintes de les de les races originàries de cada país. Els alemanys actuals no es diferèncien menys dels germans de Hermann que els francesos es diferèncien menys dels gals de Vercingetòric. Tantes races distintes i tantes civilisacions diverses, al creuar-se i fundir-se, han determinat probablement, amb la seua síntesis ètnica, les qualitats més brillants de les nacions modernes.

Els grups antropològics i ètnics, a través de les vicisituts històriques, s'han descompost i s'han transformat en pobles i nacions, en els que les races originàries tenen una mínima part; hi ha un poble suís compost de les races més diverses i una nació italiana que no té cap homogeneitat ètnica.

En els mateixos climes, en les mateixes condicions i amb les mateixes races s'han produit en els mateixos pobles períodes de grans civilisacions i períodes de gran depresió. El *fellah* egipci, míser i embrutit, tal volta descendix dels savis de Tebas, així com els doctes professors de Berlin i de Breslau descendixen dels finessos salvatges.

Les victòries romanes han fet creure als pobles conquerits per Roma que perteneixien a les mateixes races. Fins en Romania es diu que són pobles llatins. Itàlia, França, Espanya, són, sí, països de civilisació i llengua llatina, i, en part, ho és també Romania; però estan composts de races molt diverses, i en quant a Romania, no hi ha res, o casi res, de les races que formaven Roma. Uns quants soldats del Trajano no podien modificar sensiblement la composició de un poble completament distint; la Dàcia no ha tingut jamai sang romana, o l'ha tingut en proporcions mínimes.

Les invasions en el passat no foren sinó rarament moviments de masses immenses, com donen a entendre molts historiadors; les conquestes no hagueren pogut ocòrrer en moviments de masses d'esta classe. Però no deixaren d'influir per sa freqüència en els caràcters ètnics de les poblacions vençudes. En general les poblacions sols han conservat una relativa puresa ètnica on major ha sigut l'aillament geogràfic. Però on ha succeit açò no s'ha conseguit, en general, els més elevats productes de l'intelligència humana.

Totes les extravagànceis de Gobineau, d'Ammon, de Lapouge, de Stewart-Chamberlain sobre les races i l'història, a pesar del seu aparell científic, estan mancades de tota serietat científica. Els nobles i els plebeus, els dominadors i els dominats, no pertanyen sempre a races distintes, ni els dominadors a races més nobles. Així com no existixen ja grans separacions ètniques entre els pobles europeus, molt menys existixen entre les classes socials dins de cada país. Per lo tant, no hi ha races llatines, races germàniques, races eslaves; científicament, estes expressions no tenen cap significat, són despropòsits de literats.

La denominació de raça llatina és, senzillament, un disbarat.

Entre els pobles que es diuen llatins hi ha tan profundes diferències ètniques, que fan impossible tota generalisació. França i Itàlia són, potser, els dos països d'Europa amb més mescles ètniques. La d'Amèrica Llatina es una expressió que indica solsment un territori quins colonisadors foren en el seu orige pobles de llengua del grup llatí, però ¡a quàntes races distintes pertanyien i quàntes mescles ha hagut després!

Fàcilment reconeguem que els Estats Units de l'Amèrica del Nord formen un poble i una nació, per quan encara que composts de pobles, de races, de civilisacions i d'origens distints, s'ha produit i es produix diariament una fusió que ha creat una consciència nacional. Totes les races i totes les religions estan representades en la població americana del Nord.

Les nacions modernes no són formacions ètniques, sinó fomacions històriques. La influència moldejadora no la ha constituit la raça, sinó la vida en comú, la religió, els sentiments, les lluites socials, la cultura. L'intelligència creadora ha lluitat sempre amb l'ambient. Els hòmens no s'han combatut mai entre sí per raons ètniques: totes les conquestes han segut determinades per raons econòmiques, per raons demogràfiques o per passions. I els pobles s'han desenrrotllat i creuat uns a atres sense preocupar-se mai dels seus origens. Amb gran freqüència, les lluites més prolongades s'han donat entre pobles de la mateixa raça ètnica. L'home és la causa per excellència de l'història, i a mesura que progresa, fuig a l'ambient natural o el moldeja segon les seues exigències.

La nació no coincidix ni amb la raça, ni amb la religió. Respon solament a una formació històrica i a un fet de voluntat.

I prou per ara, que ja està massa llarg.

ENRIC ORTS I AUSINA.

—

Seguint la pauta establerta per EL CAMI, hem donat a llegir al nostre company G. Nadal el precedent article, sobre el qual ens ha tramés la següent quartella:

Resposta al senyor Orts i Ausina.

L'article precedent em sembla un bell esforç de documentació i doctrina, dit siga sense el més lleu matis irònic Tanmateix el trobe tot ell inútil per pendre com a punt de partida una interpretació errònia. Jo dic *sang*, és cert, però no en un sentit fisiològic, sinó mes bé espiritual.

¡Lligams espirituals de sang! ¿Es açò defugir la qüestió per vos proposada? ¡Ni molt menys! Recordeu sinó cóm Miguel de Unamuno parla de raça i de sang referint-se a l'idioma. I este és exactament el meu pensament. Amb els canvis, clar està, necessaris per a la seua trasposició al nostre fet nacional.

¿Està clar el que volem dir? Soc nacionalista i *maximalista;* lo que no em fa caure en el xovinismes ni en cap impuls d'odi, com vos sembla insinuen. Però tampoc en cap efusivisme desorientador.

Atentament vostre,

E. G. N.

Fent CAMÍ

INCONGRUENCIA

Durant les representacions de "Lenin" en el Teatre Valencià, hem sentit comentaris per l'estil d'este:

—Mira que presentar un rus parlant en valencià. ¡Això aon s'ha vist!

No comprenien que un personatge rus s'expressara en valencià. En canvi haurien trobat molt natural que ho hagueren fet en castellà, que és tan extrany al rus com el nostre idioma.

"NADIE QUERRA QUEDAR MANUMITIDO"

Esta era una de les afortunades titulars d'*El Pueblo* dels articles que publica sobre l'Estatut.

A hores d'ara no sabem si és que el redactor d'aquell epigraf ignora el significat de la paraula o és que la intenció la trait.

PUNTS DE PROGRAMA

Hem llegit el "Programa del Partido Republicano Economista" i suposem que els nostres lectors ens agrairan que reproduim alguns punts del mateix:

"Contribución máxima para los oradores de mitin y propagandistas de cualquier clase o idea, aunque sean Diputados a Cortes."

"Los Diputados a Cortes, ídem provinciales y Concejales no tendrán dietas, pero se repartirán por partes iguales (si asisten) el 10 por 100 del superàvit que exista en el respectivo presupuesto y mientras el presupuesto del personal en los Ayuntamientos no represente más del 3 por 100 del total y el de Instrucción Pública y Sanidad no valgan menos del 50 por 100."

Esperem que es tinguen en compte en la redacció de l'Estatut.

PER QUE SON ENEMICS DE L'ESTATUT

El senyor Donderis ha demanat que es demostre per què es diu que ells—els conservadors—són enemics de l'Estatut.

Nosatres creiem que això no necessitava demostració. ¿No seguixen al senyor Maura? ¿No era el senyor Maura el que digué en Apolo que no calia que morira l'Estatut de Catalunya, sinó que n'hi havia prou amb que no naixquera? ¿No és el senyor Maura l'autor d'aquella frase famosa: "Gritaré, morderé, aullaré"?

Puix...

RECURSOS RETORICS

Quan passa algun aconteiximent polític hi ha gent que anticipa el comentari d'*El Pueblo*.

—Ja voreu com *El Pueblo* escriu que "Valencia està en pie"—dien l'atre dia.

I, en efecte, a l'endemà de l'Assamblea del Principal apareixia el titolet: "La provincia de Valencia en pie."

LES GRANS EMPRESES

El Pueblo ha parlat de les grans empreses que influixen en alguns polítics valencians.

¿Es referia també a la Trasmediterrànea, de la qual és nou conseller don Sigfrido Blasco?

Pebre roig valencianista

Quan me parlen de que si en València hi han separatistes, tinc que dir ja que sí i tot a l'hora assenyale amb el dit a aquells que volen fer un Estatut de partit ("partit" en dos trossos desiguals: lo més gran per a ells i lo més xicotet per als atres), és dir, de partit polític, que és lo mateix que fer-ho de partit... judicial o d'ajuntament.

✶

Ara resulta que els que volien penjar-nos als valencianistes allò de la pretesa absorció per València-província i àdhuc per València-ciutat de tot lo que pertany a la regió, al País Valencià, es troben de sobte en que són els de la barraca d'enfront els que tracten de bastir un entaulat a la mesura i al model dels seus gojos.

✶

Si que anirieu apanyats, germans d'Alacant i Castelló, amb un projecte d'Estatut fet per uns quants senyors dels que s'ajunten al voltant d'un foguer, escolten a un definidor, escolten el ressò del seu estat major i s'engolixen la "buena doctrina" sense més ni més.

✶

Quan un partit—siga el que es vullga—ha mantingut un gonfanó anys i anys defensant una política regionalista i, aplegat l'instant de traduir les aspiracions en fets, entra dins de la cambra espentant, pegant colsades i xafant els peus als demés—sobre tot als novells partidaris de la renovació—se li pot i àdhuc se li deu permetre una actitud forta i coenta (cas dels directius de l'Esquerra catalana.) Volen agafar-ho tot i imposar el seu criteri i tenen una raó, més o menys discutible, però "una raó".

✶

Quan tota la vida s'ha enorgullit una colla de gents—per nombrosa que siga—de ser oposada a una estructuració regionalista, no té cap dret a voler imposar als atres (als regionalistes arrelats) una concepció unilateral del regionalisme, i la correcció mana que aprofite les invitacions per a plegar-se a la nova corrent i la seua potència servixca de reguladora, d'ellement ponderatiu, mes mai anarse'n abanda dels "especialistes" que amb les millors formes els criden al seu costat i els reconeixen de bestreta la jerarquia deguda al volum dels seus afiliats.

ALVANÇADOR

La Senyera
Colón, 42.-Castelló
Especialitat en articles de peixca per als aficionats .-' Canyes del país i extrangeres
Tota mena d'articles per a tota mena de peixca

Franco Tormo
Capes
Asientos
Taulers de fusta
PICASENT, NÚM. 8
Telefon 12.302
VALENCIA

Ferros, Acers, Vigues, Tubos, Màquines, Ferramentes i utillatge
Construccions metàliques
Fill de MIQUEL MATEU
TELEFONS 13.000 I 13.009
APARTAT 35
Guillem de Castro, 5 al 11
VALENCIA

Felip Albiol
Sucesor: JOAN ALBIOL
Accesoris per a màquines
Corretges : Lubrificants
Ferramentes
SERRA-CINTA «ELEFANTE»
Lauria, 3 ◆ VALENCIA
TELEFON 10907

Ferreteria
EL POAL
La més antiga i acreditada
Enric Izquierdo
Plaça Mercat, 27 - Tel. 12.237
C. Molí Na Rovella, 13 - Tel. 13.544

Bombons, Caramel-los, Peladilles, Xocolates, Fruites confitades, Codonyat
Especialitat en Confits per a bodes i batejos
Fills de
Joan Bte. Monmeneu
Casa fundada en 1879 Teléfon 13891
Fábrica, oficines i despatx:
C. de Molvedre, 31.-VALENCIA

Any I - València 5 de Novembre de 1932 - Número 36

EL CAMÍ

Setmanari valencianista

Direcció i
Impremta: C. Gandía, n.° 3
Teléfon 10.843

10 ctms.

Pedagogia

L'ANALFABETISME

En Barcelona s'ha celebrat un mitin contra l'analfabetisme. Tots d'acord. L'analfabetisme és com una plaga. Cal exterminar-la. Totes les malures dels pobles broten de les arrels impures de la incultura. Els crims, els actes crudels, els barbres atemptats, per regla general, es produixen, amb un coeficient elevadíssim, per gents incultes, analfabetes.

L'analfabet desconeix els drets, però omitix els deures que imposa la societat civilisada. Digam que és com un pària o un paràsit. Però la tragèdia no batega fins quan es posem a considerar que dins la humanitat germana de l'home analfabet aniua un esperit vivificador dels sentits atents tan sols a les apetències de la matèria.

L'analfabet no és sempre culpable del seu estat. Caldria una detallada i específica classificació de analfabets. Els casos manco freqüents tal volta siguen els de l'analfabetisme per funció o inhibició temperamental. En canvi el sub-anormal que és l'analfabet es dóna amb matjor proporció pel fracàs dels mètodes que s'empleen en les primerenques formacions.

Exemple: La nostra terra que és desgraciada en molts caires. ¿Els polítics—per no citar més desgràcies—no han estat una calamitat? ¿Quan han entés, ni sentit, ni s'han preocupat de normar els destins del País Valencià d'acord amb l'història i les racials característiques?

Però la més flagrant desgràcia que patix és esta de l'analfabetisme.

S'ha dit moltes vegades que en el País Valencià, malgrat la vivor i l'ingeni dels seus habitants, és dels pobles ibèrics que donen un matjor contingent d'analfabets. S'ha dit com un escarni, sense explicar les causes. I les úniques causes determinatives no es deuen a un atràs mental, sinó que es deriven de l'aplicació de mètodes torturants i dels vehicles empleats per al desvetllament de les facultats intelectives de l'individu. Es la llengua estranya en la que se imposen les ensenyances. Per això dels nostres analfabets no poden dir, amb justícia, que siguen uns pàries, ni tan sisquera uns paràsits. Són les víctimes d'una subjugació. I hem d'alliberar-los. ¿Cóm? Per l'únic mig factible i rahonable. Conquerint l'ensenyament primari per a la llengua materna. Una cosa de tan senzilla inconmensurable. Per als mestres esta no és una revellació. Tampoc un descobrimert. Per als polítics que tenen el govern del País Valencià pot ser que siga parlar-los del binomi de Newton o dels marcians.

Nosatres tenim el deure d'assenyalar-los el camí encara que no ens donen credencial de valenciania. En l'Estatut no poden restar arreconades estes inquietuts espirituals perquè el mal és greu. S'ha de consignar i obtindre que al menys l'ensenyament primari es faça en la llengua que el poble parla, únic mig eficaç i segur d'acavar en l'analfabetisme, el problema acorador que és una ignomínia sobre el País Valencià.

Com pel fil es trau el capdell, d'esta desgràcia de l'analfabetisme, que ens retrauen, pot eixir glorificat el nostre verb, *sang del nostre esperit*. ¿No és esta la clara definició d'Unamuno? La cita no és gens sospitosa. Puix, avant.

EL F. DE LA P. V.

Navarro-Borràs, en el darrer número de EL CAMI, signa les directrius en lo que al seu entendre deu ser el F. de la P. V. Fem camí. No cal esperar més. Els mestres ja han dit la seua paraula.

El F. de la P. V. és la conexió, el punt de contacte de tots els que estimen la nostra llengua, qualsevol que siga la seua direcció, la seua disciplina, el seu matis.

Una associació, lliga, entitat—com vullguen dir-li—super-política, sobre tota política, en esta altificant política del foment de la llengua valenciana. Sense recels. Tots units. Amics de totes les encontrades en un punt coincidents. En el F. de la P. V.

Es l'hora més oportuna. Es el perill més aprop. Vol estructurar-se, autònom, el nostre País. Vol alliberar-se i reconquerir el seu govern, ja que la República possibilita tan bella joia. S'ha d'intensificar, puix, la campanya, perquè si es fera l'Estatut i la llengua valenciana no tinguera les garanties necessàries al seu desenvolupament, conreu i aplicació, res hauriem guanyat i hauriem perdut molt. Es la tasca més apremiant i inmediata que té al davant el F. de la P. V.

INFORMACIONS

Per esta volta no resta desatesa València. Ja és un fet l'elevació a la categoria d'Escola d'Alts Estudis Mercantils de la de Comerç de la nostra ciutat. Sense que llencem les campanes al vol per un esdeveniment que creem natural, no per això hem d'amagar la joia. Un atre dia comentarem el fet.

Un atra notícia grata és el nomenament de professor de la Secció de Lletres de l'Institut Escola de l'amic Antoni Igual Ubeda. El nomenament del jove doctor en ciències històriques, figura destacada en les rengles del valencianisme, és un acert i encara que de tan prop ens toque, és de justícia remarcar el fet que palesa com l'estudi i la suficiència s'obrin camí. Encara que ara i com sempre, valga l'inmodèstia, porten sagell valencianista.

P. ASINS

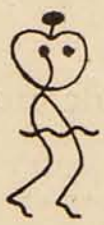

Este gran home és Mateu i el retratà un amic seu.

No hi ha dret, feliç posehidor de totes les ironies del nostre temps, guardades en la caixa de sàndol de l'esperit més huitcentista, fer blanc de les seues imatges literàries al pobre i ingènuo plumífero. ¿Acàs es creu vosté, amic, que omplir esta secció és tan fàcil com enviar rollos al forn?

Tot es sap en este món; i aixís com un sap que mai s'encerta el gust del seu delicadíssim paladar literari, sinó que produix la seua—jo vullc creure que justa—indignació, tots aniran sabent—i no és que jo m'encarregue d'extendre-ho—que qualsevol és capaç d'enganyar a la gent pintant rajoletes. Tots sabeu ja el secret. S'agafa una fotografia de fa cent anys i es còpia tot: el mirinyaque d'elles, la levita d'ells, el teló de fons, amb unes cortines i un jardí, la columna o la taula en que apoien una mà, i a les figures s'els dona la rigidesa pròpia del ferro amb bracet que s'oculta darrere per a inmovilisar al *pacient*.

Després, es pinten uns tons verts, bistres o morats, i l'obra queda per a epatar a una minoria de gent que s'empenya en dir que li agraden eixes rajoletes que estan sempre pasades d'época. ¿Qui pot pensar que hui agraden les antigors que vosté pinta?

Però no sigam intransigents. Pasem per alguna ilustració de llibre que no està molt mal... Recordem la insígnia de "L'Estel" que ara tornarà a relluir; aquella memorable auca del senyor Esteve... Algunes produccions més recents de bocets de ceràmica... Però, en general—fem-se els crítics—trobem manca de producció. Li faria falta a vosté treballar més—i parlar manco—per vore si el porcentatge de lo dolent amaina un poc...

En resum, que no sabriem què dir-li: si invitar-lo—per les bones—a que ens donara prompte una darrera ocasió de fer públic estudi de les seues més recents obres, per tal de vore si rectifiquem o no la nostra opinió, o recomanar-li l'alta i emocionant indústria d'hortolà.

Entretant, ¿podria deixar per una temporada el *sport* de criticó d'este infeliç mortal?

Molt agrait,

CANDID

Notes internacionals

El viatge d'Herriot

Ha retornat Mr. Herriot a França, deixant en Espanya una estela de simpatia. Els recels que a l'extranger i en certs elements del nostre país es tenien respecte a la finalitat del viatge, han quedat esvaits com nosatres suposavem. La visita ha respost solament al desig del President francés d'estrenyer els llaços d'amistat amb Espanya després de l'implantació de la República. Qualsevol intent de complicar a Espanya en aliances i compromisos militars, a més de tindre que ser públic, per manament de la Constitució, hauria trobat una opinió desfavorable al nostre país, i per això resultaven absurds tots els rumors escampats. Tot lo que signifique acostament d'Espanya a les potències del món, ens valorisa com a poble i fa la nostra posició en el món més respectable. En eixe sentit ens felicitem de l'èxit del viatge de Mr. Herriot.

Prússia i el Reich

Malgrat la sentència del Tribunal Suprem de Leipzig, reposant el ministeri prussià de Braun, persistixen Hindenburg i von Papen en desconéixer este Govern. A l'efecte, en funcions de Comisari del Reich a Prússia, ha suprimit el ministeri de Previsió social i ha transformat el Ministeri de Comerç en Ministeri d'Economia i Treball. Per atra banda, el president Hindenburg ha nomenat ministres del Reich sense cartera, al Dr. Bracht, que regenta el Ministeri de l'Interior prussià, i al Dr. Popitz, encarregat per von Papen del Ministeri de Finances de Prússia i per si fóra poc, von Papen ha nomenat al baró Elder von Braun per a la gerència del Ministeri d'Agricultura prussià i al Dr. Kaehler per a la direcció del Ministeri de Cultes. D'esta forma tots els ressorts de Govern en Prússia estan en mans del Reich i el Ministeri autèntic de Prússia resulta una caricatura de Poder. L'autoritat del Tribunal de Leipzig resta malparada i la Constitució de Weimar un paper banyat. Ja es parla d'un nou projecte de Constitució alemanya patrocinat per von Papen.

Baviera, que sent més que cap atre Estat alemany la seua autonomia, ha protestat davant del president Hindenburg, però sembla que este es desentén de l'advertiment.

El pla francés del desarmament

Per al dia 4 de l'actual estava senyalada la lectura completa del pla francés a la Conferència de Ginebra. Les grans linies del pla les va exposar Herriot a la Cambra francesa i sembla que accepta la reducció del servici militar per a totes les forces terrestres de la Metròpoli, amb certes condicions, entre elles la reglamentació i limitació de la policia interior i de la Reichswehr i un pacte d'assistència mutua entre els Estats europeus, a més de les garanties de seguretat otorgades pels Estats Units segons ells preveuen.

Este projecte és mirat per Anglaterra amb certa prevenció, car no vol adquirir nous compromisos en el Continent. Itàlia, per la seua part, vol extendre la reducció de les forces terrestres a les tropes colonials i no solament a les metropolitanes com França proposa; en canvi sembla que a Alemanya ha tingut millor ambient i això és lo més important per a evitar el fracàs de la Conferència del Desarmament.

Eleccions presidencials a Xile i el Ecuador

La política sudamericana està greument pertorbada com a conseqüència de la crisis econòmica. Es succeixen les revolucions i les eleccions per canvi de Presidents.

Ara s'han celebrat a Xile, obtenint el triomf l'ex-President Alessandri, que ha obtingut el 45 per 100 dels sufragis, contra el 25 assolit pel candidat conservador.

En l'Ecuador ha triomfat el liberal senyor Mara.

Sincerament desitjariem que les Repúbliques germanes d'Amèrica del Sud retrobaren prompte la seua normalitat política.

Centre de Cultura Valenciana

El dia 9, a les sis i mitja de la vesprada, es celebrarà en el Paraninf de la Universitat la inauguració del Curs d'esta entitat.

El nou Director senyor Joaquim Reig Rodríguez llegirà en dit acte un discurs sobre el tema

Concepte doctrinal del valencianisme

Les invitacions per a poder assistir es recollixen en el Centre de Cultura Valenciana, EL CAMÍ, Unió Valencianista, Agrupació Valencianista Republicana i Centre d'Actuació Valencianista.

El discurs serà radiat.

CALÇATS
RIERA
SUCESOR
BLAS CERVIGÓN
LAURIA, NÚM. 3
TELEFON 11563 Valencia

Bicicletes - Accesoris tota classe Sports
MARTÍNEZ VIDAL
Alacant, 7-VALENCIA

Llits metàlics
Mobles de totes classes
V. Tamarit Molina
Garrigues, 2 i 4
Edifici d'Olimpia